

OLFs årskonferanse 2008
Per Terje Vold, adm. dir.
Oljeindustriens Landsforening
Radisson SAS Plaza 16. oktober 2008

Energinasjonen Norge

Statsråd, gode kolleger, mine damer og herrer,

Verden har de siste ukene opplevd en av nyere tids verste finanskriser. Børser over hele verden har vaklet. Midt oppi dette har Norge stått stødigere enn mange andre land. Og jeg vil ubeskjeden nok legge årsaken til dette på vår petroleumsvirksomhet. Den sørger for et høyt investeringsnivå og trygge rammebetingelser som bidrar til å minske utrygghetsnivået og dermed krisenivået i Norge.

Vi har hatt nesten 40 år med oljevirkosomhet i Norge. Politiske fellesskap og gode kompromisser har kjennetegnet disse 40 årene. Nå står landet og næringen foran viktige valg. I løpet av de kommende to årene skal det fattes beslutninger som vil få betydning for Norge og olje- gass- og leverandørnæringens framtid i Norge, på godt eller vondt.

Derfor vil jeg begynne med et tilbakeblikk for å minne forsamlingen på hva vår industri har betydd for det norske samfunnet.

Fordi vi nærmer oss et meget viktig veiskille, vil forventningene til politiske avklaringer øke.

Sommeren 2010, etter at Stortinget i vårsesjonen har fattet sine vedtak, forventer vi at den videre kursen er klar, av hensyn til viktige samfunnsøkonomiske spørsmål og olje, gass og leverandørindustriens behov for forutsigbarhet og langsiktighet.

Brev fra Norges Geologiske Union

«Man kan se bort fra mulighetene for at det skulle finnes kull, olje eller svovel på kontinentalsokkelen langs den norske kyst.»

Dette utsagnet stammer fra et brev som Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) sendte Utenriksdepartementet i februar 1958.

Historien har fortalt oss noe annet.

Virksomheten i Nordsjøen startet egentlig med at det amerikanske oljeselskapet Phillips Petroleum søkte norske myndigheter i 1962 om å få drive letevirksomhet i norske farvann. Svaret var avventende. I 1965 var det likevel klart for å utlyse de første blokkene, og sommeren 1966 ble den første brønnen boret. Oljeselskapet Esso var først ute.

De første årene var fulle av skuffelser.

Norge finner oljen

Leteriggene var begynt å forlate Norge, da Phillips Petroleum startet på den 32. brønnen på norsk sokkel med boreriggen «Ocean Viking» som dere ser på bildet.

Lille Juleaften 1969 støtte «Ocean Viking» på store mengder olje. I begynnelsen var man forsiktig med å si noe om størrelsen på feltet. Men våren 1970 ble det bekreftet at det var et stort og drivverdig felt. Ekofisk var da det største oljefeltet i Europa. I 1971 startet produksjonen på norsk sokkel.

I 1970 var Norges brutto nasjonalprodukt per innbygger 75 prosent av Sveriges. I dag er situasjonen snudd på hodet.

Norges BNP per innbygger er 75 prosent høyere enn Sveriges. Denne utviklingen er realisert gjennom en særdeles vellykket videreutvikling fra tradisjonell sjøfarts- og industriaktivitet til moderne og høyteknologisk petroleumsaktivitet.

Fellesskapet får verdiene

Det er mye å glede seg over når vi oppsummerer 40 år med petroleumsindustri i Norge.

- 6000 milliarder kroner inn i statskassen målt i dagens pengeverdier
- Næringen står direkte og indirekte for mer enn 220.000 arbeidsplasser
- En tredjedel av statens inntekter kommer fra petroleumsnæringen
- 16 av de 25 største bedriftene på Oslo Børs er energirelaterte
- 45 – 50 prosent av eksportinntektene kommer fra norsk sokkel
- 90 prosent av næringens inntekter tilfaller staten

I tillegg til å ha bidratt med sterk økonomisk vekst, kan vi også glede oss over å være verdens mest miljøvennlige produsent av olje og gass. Behovet for ny teknologi og innovasjon har også beriket oss med teknologi- og forskingsmiljøer i verdensklasse.

Vi er gitt mye, og det vi har fått, har vi forvaltet godt.

La oss ta et skritt tilbake, løfte blikket og se den norske petroleumsindustriens betydning i global sammenheng.

Sterk vekst i Kina og India

I dag har en familie i Beijing hentet sin første bil hos forhandleren. For dem er dette noe de har sett fram til i flere år.

Samtidig, i India, blir en ny landsby knyttet til elektrisitetsnettet. For første gang kan landsbyboerne skru på lyset når mørket faller på. Etter hvert drømmer de om flere elektriske hjelpemidler/hvitevarer som kan lette hverdagen.

Disse to hendelsene er eksempler på at mennesker over hele verden strekker seg etter økt levestandard. I takt med dette øker også etterspørselen etter energi.

De siste tre årene har det årlig vært 20 prosent økning i salg av biler i Kina. I 2030 regner man med at bilsalget i verdens mest folkerike stat kan overstige 60 millioner.

Dette tilsvarer nesten hele verdens årlige produksjon av biler i dag.

Det er forventet at Kina skal doble det totale energiforbruket fra 2002 til 2020. Nærmere 90 prosent av denne økningen vil bli dekket av fossile energikilder, hovedsakelig fra kullkraft. I India er det ventet at energiforbruket vil øke med 90 prosent innen 2030. Her vil 80 prosent komme fra fossile brensler.

For å møte energietterspørselen blir det allerede i dag åpnet nye kullkraftverk hver uke i de to landene til sammen.

Verden trenger fortsatt olje og gass

Det internasjonale energibyrået IEA rapporterer at Kinas utslipp av klimagasser for første gang er i ferd med å overskride utslippene fra USA, som i dag er det landet som slipper ut mest CO₂.

India, Brasil og andre vekstøkonomier følger raskt etter.

IEA har utarbeidet et scenario hvor man stabiliserer konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren på et nivå som anses forenelig med å begrense temperaturøkningen til 2 grader.

I Stabiliseringsscenarioet konkluderer de med at det globale energibehovet vil være økende frem mot 2030. Man kan like det eller mislike det, men IEA er også tydelige på etterspørselen etter olje og gass vil være stabil eller moderat økende i samme periode.

Gass viktig i et klimaperspektiv

Norge er verdens femte største eksportør av olje og på tredje plass når det gjelder gass.

Innen 2010 anslås det at Norge vil dekke 40 prosent av Europas behov for gass. I Konkraft-rapporten Energinasjonen Norge, blir det også slått fast at et av de viktigste miljøbidragene Norge kan gi, er å øke eksporten av gass til Europa.

Øker vi eksporten med 50 prosent, tilsvarende 40 milliarder kubikkmeter per år, vil dette kunne erstatte store deler av bruken av kullkraft på kontinentet. Miljøgevinsten blir da en reduksjon på 93 millioner tonn CO₂ per år. Jeg minner om at Norges utslipp av CO₂ er på 45 millioner tonn. Med andre ord vil miljøgevinsten bli det dobbelte av Norges totale CO₂-utslipp.

I følge Oljedirektoratets prognoser er en slik eksportøkning fullt mulig.

Econ Pöyry har på oppdrag fra OLF utarbeidet en rapport som gir tilleggsargumenter her.

Rapporten viser at det vil være et ekstremt dyrt klimatiltak dersom Norge velger å avstå produksjonen av olje og gass.

Redusert aktivitet rammer klimasatsningen

Rapporten viser hvor store utslippsreduksjoner Norge kan oppnå ved å bruke 100 milliarder kroner til ulike klimatiltak. 100 milliarder kroner tilsvarer verdien Norge vil gå glipp av

dersom vi lar olje- og gassreserver i størrelsesorden to milliarder fat oljeekvivalenter ligge i bakken. Dette tilsvarer et felt på størrelse med Åsgård.

Å la disse ressursene ligge urørt, vil redusere CO₂-utslippene i Norge med anslagsvis 20 millioner tonn. Som jo er noe, 4 millioner tonn over 5 år. MEN forsvinnende lite sammenlignet med alternativene.

Ved å satse samme beløp på CO₂-håndtering, kan vi oppnå en utslippsreduksjon på nær 150 millioner tonn.

Tallene blir satt i perspektiv når vi ser på målene i klimaforliket i Stortinget: Innen 2020 er målet å redusere de norske klimautslippene med 15-17 millioner tonn i forhold til referansebanen i nasjonalbudsjettet for 2007.

Men som figuren viser, kan ingen av disse tiltakene måle seg mot å bruke 100 milliarder kroner til å finansiere kvotekjøp. Da vil man ved dagens kvotepriser kunne oppnå en utslippsreduksjon på i størrelsesorden formidable 400 millioner tonn.

Dette illustrerer med tydelighet at det er dyrt ikke å produsere olje og gass. Det er et dyrt klimatiltak, hvis ønsket er å få mest mulig klimaeffekt av pengene.

”Ikke skammelig å produsere olje”

Som den reneste olje- og gassprodusenten i verden må vi derfor gjøre alt vi kan for å opprettholde vår posisjon i verdensmarkedet.

Her vil jeg gjerne sitere fredsprisvinner og leder av FN's klimapanel, Rajendra Pachauri:

Norge behøver ikke skamme seg over å produsere den oljen og gassen som verden kommer til å trenge i mange år ennå.

Dette er jeg helt enig i.

Verdens økende behov for olje og gass er et ubestridelig faktum. Det er ikke et spørsmål om politikk eller ideologi.

Det er også et faktum at selv de mest optimistiske kalkylene viser at fossilt brensel vil være den dominerende energibæreren i mange tiår framover.

Norge har som verdens reneste produsent av olje og gass en plikt og et moralsk ansvar til opprettholde den sentrale posisjonen landet har opparbeidet seg.

Økt oljepris rammer de fattigste

Et annet perspektiv er at over 1,6 milliarder mennesker i dag lever uten tilgang på elektrisitet. Tilgang på energi er avgjørende for økonomisk utvikling og bekjempelse av fattigdom.

Økning av energibruk i den fattige delen av verden betyr utvikling, økt økonomisk vekst og at millioner av mennesker løftes ut av fattigdom.

Professor ved Karolinska Institutet, Hans Rosling, vil senere i dag snakke om sammenhengen mellom energi, klima og fattigdom.

Det siste året har det skjedd mye i energimarkedet. Oljeprisen har steget fra rundt 69 dollar fatet til nær 150 dollar i sommer, for så å falle til rundt 80 dollar fatet i dag. I fjor var snittprisen 72 dollar fatet.

Tross svingningene, er dette et historisk høyt prisnivå!

Analysebyrået Econ Pöyry slår fast at de høye oljeprisene har hatt dramatiske virkninger for inntektsfordelingen og fattigdomsbekjempelse.

Oljeprisene påvirker også den globale økonomiske veksten og matvarepriser.

Verden etterspør mer olje

Stabil tilgang på energi blir derfor særdeles viktig for å løfte verdens fattige ut av fattigdommen.

Ustabil oljeproduksjon vil ramme alle, men den rammer de fattigste aller hardest.

Norsk olje og gass vil ikke løse noen problemer alene. Men ved hjelp av vår teknologierfaring og våre store gassressurser, kan vi bidra til å gjøre økningen i energiforbruket mer miljøvennlig enn i dag.

En følge av energi- og klimautfordringen, er at vi som bor i Vest-Europa må redusere og effektivisere vårt eget forbruk.

Men det vil være et feilgrep å legge opp til en norsk politikk som forutsetter at verden skal klare seg uten fossile energikilder de neste tiårene. Med andre ord – det vil være en bjørnetjeneste for verdens klima å redusere norsk energiproduksjon.

Norsk olje- og gassproduksjon er renest

Den globale veksten fører til større utslipp av klimagasser.

Ingen er uenige i at Norge og resten av verden må satse på utvikling av alternative energiformer. Det langsiktige målet må være å gjøre energiproduksjon karbonnøytral.

Det er også et faktum at noen må produsere og forsyne verden med denne energien. Her har vi i Norge et klart ansvar.

Det er absurd å kutte produksjon i Norge for å erstatte energien herfra med energi fra land som produserer langt mindre miljøvennlig enn oss. Hvis Norge trekker et fat olje ut av markedet og for eksempel erstatter det med et fat fra Russland vil det gi to og en halv ganger så store CO₂-utslipp (se figuren). En tankegang som går på å kutte norsk produksjon av hensyn til miljøet, er således feilaktig og ikke faktabasert. En slik tankegang skader miljøet.

I juni uttalte G8-landene sammen med Kina, India og Sør-Korea at det er et ”påtrengende behov” for å øke den globale oljeproduksjonen.

De oppfordret andre oljeproduserende land til å øke investeringene sine for å sikre markedet tilstrekkelige forsyninger for å svare på den økte etterspørselen.

EU avhengig av norsk gass

I så måte har vi i Norge et spesielt ansvar for Europas tilgang på energi.

For eksempel sørger norsk gass for at grytene blir varme hver tredje gang en fransk familie skrur på gassen for å lage mat,

Gassforbruket er med noen variasjoner i prosenttallene det samme i land som Tyskland, Belgia og Storbritannia.

Som nevnt tidligere er det i 2010 forventet at norsk gass vil dekke 40 prosent av gassmarkedet i Nord-Vest Europa.

Virksomheten på norsk sokkel spiller med andre ord en stor rolle i dagliglivet for millioner av europeere – og betydningen vil øke i årene som kommer.

Bare Russland er større enn Norge når det gjelder eksport av olje og gass til EU.

Samtidig er det slik at EU oppfatter Russland som en mindre stabil aktør enn Norge på dette markedet.

En høyteknologisk næring i verdensklasse

Dette forteller oss tydelig at våre europeiske naboland i stor grad setter sin lit til en videreutvikling av den norske olje- og gassvirksomheten for å ha stabil tilgang på energi også i framtiden.

Petroleumsvirksomheten i Norge har satt spor etter seg langt ut over landegrensene. Samtidig er det slik at vi er avhengige av en kontinuerlig utvikling av kunnskap, kompetanse og teknologi for å opprettholde og for å hindre en forvitring av landets sterkeste kunnskapsindustri.

I løpet av årene vi har hatt olje- og gassvirksomhet i landet, har vi skapt en høyteknologisk næring i verdensklasse.

Vi har fått bedrifter som er verdensledende blant annet innen undervannsutstyr, boring, flytende produksjon, forsyningstjenester og integrerte operasjoner.

Det er de geologiske formasjonene under havbunnen utenfor landet vårt som har lagt grunnlag for vår virksomhet.

At vi bor her vi bor er en tilfeldighet – men det er ikke flaks – men dyktighet som har ført til at vi har lykkes med å utvinne ressursene på norsk sokkel på en så god måte som vi har gjort.

For at den norske petroleumsnæringens dyktighet fremdeles skal kunne være en internasjonal katalysator for ny teknologi, er den avhengig av stadig nye utfordringer på hjemmebane.

Vi vet at behovet for mer innovasjon og ny teknologi til markedene ute i verden vil øke i årene som kommer.

Utviklingen åpner store muligheter for det norske kunnskapssamfunnet, og utfordringene på norsk sokkel har direkte betydning for at vi skal kunne lykkes.

Store investeringer – for lite nytt

Isolert sett kan det se ut som om de rekordhøye investeringstallene for norsk sokkel neste år, nettopp tyder på at næringen har utfordringer å bryne seg på gjennom nye prosjekter. Ifølge Statistisk Sentralbyrå ligger investeringsnivået an til å bli hele 132,8 milliarder kroner. Dette er det høyeste anslaget siden SSB startet investeringstillingen i 1985. Tallene bak de høye nasjonale investeringene, gir likevel rom for ettertanke. De største investeringene fremover ligger i felt som allerede er i drift. Investeringer i nye felt er på vei nedover, og den trenden vil fortsette dersom vi ikke gjør større funn i fremtiden.

Industrien gjør det den kan for å opprettholde aktiviteten. I år vil det bli boret rundt 50 brønner, nær fire ganger flere enn i 2005. Også i 2009 vil det bli boret mange nye brønner i modne områder. Funnraten er høy. I år er det gjort funn i omtrent halvparten av brønnene. Dette er meget bra.

MEN utfordringen er jo som kjent at de fleste funnene er små.

Nå har landet behov for større funn, som vil utløse selvstendige utbygginger og dermed store investeringer på norsk sokkel. Investeringer som kan skape arbeidsplasser og vekst over hele landet.

En langsiktig næring

Revisjon av forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet om to år blir viktig for videreutvikling av norsk oljebransje og norsk kunnskapsindustri. Gjennomgangen vil også vise hvorvidt politikerne på Stortinget vil la hele Nord-Norge få ta del i olje- og gassvirksomheten.

Vi har allerede sett hvordan Snøhvitutbyggingen og nå også utbyggingen av Goliat, skaper lokale ringvirkninger i Nord.

Samtidig opplever vi at debatten om olje og gass i nord er opphetet og følelsesladet. Enkelte politiske partier snakker i dag om å lukke områder for næringsvirksomhet i all fremtid. Dette er en dårlig løsning. Ved å åpne nye områder for petroleumsvirksomhet, åpner man for nye fremtidsmuligheter for landsdelen og landet.

Det tar som kjent 15 år fra funn til ferdig utbygging. For 15 år siden var det ingen som forestilte seg hvordan Internett, e-post eller mobiltelefonen skulle endre hverdagen til de fleste av oss. Endringene har også hatt stor betydning for vår næring. Plattformer som tidligere lå som isolerte øyer ute i havet, har i dag sanntids kontakt med land via internett. Endringene har ført til økt sikkerhet og bedre beslutningsgrunnlag i den daglige driften

Med 15-årsperspektiver på utbygging av nye olje- og gassfelt, sier denne utviklingen noe om hva vi kan gå glipp av om vi stenger områder permanent for olje- og gassvirksomhet.

Å lukke igjen døren for alltid, fører til stagnasjon framfor utvikling og endring.

Av historien har vi lært at myndighetenes krav til næringen har bidratt til at vi har gjort de store teknologisprangene som vi har sett på norsk sokkel.

Viktig med faktabasert debatt

Den offentlige debatten er uansett preget av en aktiv og ressurssterk miljøbevegelse, som er flinke til å sette dagsorden. Miljøforkjemperne og petroleumsindustrien blir satt opp mot hverandre som erkefiender - og mulighetene for fredsavtaler er ikke-eksisterende. Problemet med slike generaliseringer, er at de generelt sett blir feil.

Olje- og gassnæringen ber ikke om å få slippe til i nye områder for å ødelegge dem. Som miljøbevegelsen er vi opptatt av å ta vare på det biologiske mangfoldet, sikre fiskeriressursene og hindre uhellsutslipp.

Forskjellen i synspunkt går på at vi mener at næringen fullt ut vil klare å kombinere virksomheten og miljøhensyn.

Jeg blir imidlertid bekymret når flere politikere ukritisk adopterer dårlig funderte miljøbudskap. Uenighet er greit. Uenighet bidrar ofte til utvikling, men når argumentene er basert på faktafeil og påstander tatt ut av luften, blir debatten vanskeligere.

Norske politikere har et stort ansvar for å legge til rette for videreutvikling av energinasjonen Norge.

Hva risikerer vi å velge bort?

Avslutningsvis vil jeg understreke at til syvende og sist handler det om ta informerte valg. Før det fattes viktige beslutninger om norsk petroleumsindustri, er det sentralt å vite konsekvensene av valgene som blir gjort.

Hva vi får og hva vi velger bort, er et sentralt spørsmål i dette valget: Norge trenger arbeidsplassene som næringen representerer. Forskingsmiljøene trenger mulighetene og midlene som næringen tilfører. Staten trenger inntektene fra petroleumsindustrien.

Europa trenger norsk gass for å nå sine klimamål. Verden etterspør olje og gass. Vi kan levere det reneste produktet. Gjennom 40 år har våre politikere gjort kloke valg som har gjort Norge til verdens beste land å leve i.

Jeg håper og tror at dagens politikere gjør like kloke valg som sine forgjengere.

Min appell er klar:

Ha gjerne høye ambisjoner for miljøet, men lukk ikke døren til framtiden.

Takk for oppmerksomheten.